

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งกลางในการประสานงานส่งเสริมสนับสนุน และดำเนินงานวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยมุ่งเน้นการวิจัย ที่มีได้แสวงหาคำไร ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ดังนั้นรายรับของหน่วยงาน คือ เงินทุนวิจัย สำหรับแหล่งทุนภายในประเทศ ได้แก่ งบประมาณแผ่นดิน เงินทุนอุดหนุน โครงการบูรณาการ งานบริการวิชาการแก่ชุมชน ทุนนักวิจัยรุ่นใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทุนพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ของประเทศไทย (TCELS) สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานสำรวจสุขภาพไทย มูลนิธิพัฒนาไท และมูลนิธิโครงการหลวง และแหล่งทุนต่างประเทศ ได้แก่ National Institute of Health (NIH), National Institute of Allergy and Infectious Diseases (NIAID), National Institute on Drug Abuse (NIDA), National Institute of Mental Health (NIMH), Family Health International (FHI), Merck & Co., Inc., Johns Hopkins University (JHU) ประเทศสหรัฐอเมริกา และ The World Health Organization (WHO) ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งผู้ให้การสนับสนุนทุนเหล่านี้มีเงื่อนไขการให้ทุน ลักษณะการใช้เงินทุนวิจัย มีความแตกต่างและหลากหลาย และที่สำคัญรูปแบบการรายงานงบการเงินยังมีลักษณะหมวดของบัญชีที่มีความแตกต่างกันอีกด้วย ทั้งนี้บางครั้งลักษณะงานวิจัยที่แตกต่างกันยังทำให้หมวดบัญชีสำหรับการลงค่าใช้จ่ายแตกต่างกันตามไปด้วย ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้กำหนดให้ส่วนงานต่างๆ ใช้ระบบงบประมาณ พัสดุ การเงิน และบัญชี กองทุนเกณฑ์พึงรับ-พึงจ่าย ลักษณะ 3 มิติ คือ มิติกองทุน มิติแผนงาน และมิติหน่วยงาน มาใช้ในการบริหารจัดการด้านการเงินและสินทรัพย์ของมหาวิทยาลัย ที่มีลักษณะของหมวดบัญชีเหมือนกับแหล่งทุนภายในประเทศที่ให้การสนับสนุนเงินทุนวิจัยหรือเช่นเดียวกับหน่วยงานภาครัฐให้อยู่ ปัจจุบัน หากเป็นเงินทุนวิจัยต่างประเทศนั้นหมวดค่าใช้จ่ายสำหรับการลงบัญชีจะไม่เหมือนกับในประเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุน ลักษณะของงานวิจัยซึ่งงานวิจัยที่แตกต่างกันก็ทำให้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไปด้วย ระบบบัญชีสามมิติของมหาวิทยาลัยจึงไม่สามารถรองรับลักษณะของการลงบัญชีสำหรับแหล่งทุนต่างประเทศจากหลายประเทศได้ โครงการวิจัยแต่ละโครงการก็มีลักษณะกิจกรรมการวิจัยรายจ่ายต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน ทำให้ความต้องการใช้

ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีที่แตกต่างกัน ไปด้วย ซึ่งจะต้องเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับกับรายจ่ายจริง เพื่อใช้วางแผน อำนวยการ และตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนิน โครงการวิจัยบรรลุตามเป้าหมาย จึงทำให้ไม่สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีไปใช้สำหรับการบริหารจัดการเงินทุนวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งการใช้เงินทุนวิจัยที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีการควบคุมค่าใช้จ่ายให้เป็นไปตามแผนการวิจัย และให้สัมพันธ์กับงบประมาณของเงินทุนวิจัย

ปัจจุบันสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ ใช้โปรแกรมบัญชี BC Account Professional สำหรับบัญชีเงินทุนวิจัยต่างประเทศทั้งหมด โปรแกรมมีระบบบัญชีแยกประเภท ระบบสินค้าคงคลัง ระบบคลังสินค้า ระบบซื้อ/ส่งซื้อสินค้า ระบบวิเคราะห์การซื้อ ระบบบัญชีเจ้าหนี้ ระบบใบส่งของ/ใบกำกับสินค้า ระบบวิเคราะห์การขาย (รายรับเงินทุนวิจัย) ระบบบัญชีลูกหนี้ ระบบเงินสด/ธนาคาร คำนวณค่าเสื่อมราคา ออกรายงานงบการเงิน ระบบรักษาความปลอดภัย ระบบติดตามทางเดินเอกสาร โดยการทำงานเป็นไปทีละขั้นตอนบันทึกครั้งเดียว ในส่วนของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพมีการบันทึกรายการทางบัญชีตั้งแต่ระบบการจัดซื้อจัดจ้างจากหน่วยพัสดุ แล้วนำรายการการตั้งหนี้จากหน่วยพัสดุผ่านกระบวนการตรวจสอบรายการความถูกต้องจึงนำมาจ่ายเงิน ซึ่งโปรแกรมสามารถออกรายงานเชิงวิเคราะห์ในแต่ละ โมดูลได้ รวมทั้งงบการเงิน แต่ปัจจุบันการกำหนดการใช้ผังบัญชีของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพใช้ผังบัญชีของระบบบัญชีสามมิติที่มีผังบัญชี แตกต่างกับหมวดค่าใช้จ่ายของเงินทุนวิจัยต่างประเทศ ซึ่งบางครั้งแต่ละแหล่งทุนมีหมวดค่าใช้จ่ายแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับผังบัญชีที่กำหนด โปรแกรมบัญชี BC Account Professional สามารถส่งออกรายงานมาเป็น Spread sheet ได้ จึงต้องนำรายงานนั้นนำมาจัดงบการเงินที่ต้องการตามลักษณะหมวดหมู่และค่าใช้จ่ายให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ เนื่องจากโปรแกรมดังกล่าวเป็นโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งทำให้ต้องทำรายงานงบการเงินให้ตรงตามหมวดบัญชีของแต่ละแหล่งทุน ในส่วนของระบบบัญชีแยกประเภทที่จะต้องนำมาจัดทำใหม่อีกครั้ง

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระบบงบประมาณจากแบบมุ่งเน้นผลงาน การวางแผนที่เน้นผลผลิต และมีการวัดผลการดำเนินงาน ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผน สำหรับงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนในการดำเนิน โครงการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี ในการจัดทำและนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศทางการเงินที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแก่ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการวิจัย ผู้ที่เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อเสนอต่อผู้ให้เงินทุนวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน การตัดสินใจ และการควบคุมการดำเนินงานวิจัย

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการบริหารงบประมาณเงินทุนวิจัยต่างประเทศของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อ

เป็นแนวทางในการวางแผน การควบคุม การตัดสินใจ ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการวิจัยมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการบริหารงบประมาณเงินทุนวิจัยต่างประเทศของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.3.1 เพื่อให้ทราบถึงการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการบริหารของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.3.2 เพื่อเสนอแนวทางการต้องการข้อมูลรายงานสารสนเทศต่อผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในวางแผนในการตัดสินใจและการควบคุมการดำเนินการวิจัย

1.4 นิยามศัพท์

ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง ข้อมูลทางการบัญชีที่จัดทำออกมาในรูปของรายงานทางการเงิน เพื่อใช้ในการวางแผน การควบคุม และการบริหารของการดำเนินโครงการวิจัย ซึ่งได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการรับเงินทุน ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย และข้อมูลทางด้านการเงิน

การบริหาร หมายถึง การจัดการเพื่อการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

งบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรขององค์กรใด องค์กรหนึ่ง สำหรับระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งในภายหน้า ซึ่งแผนการดำเนินงานนี้อาจจะมีลักษณะเป็นแผนระยะยาว เช่น งบประมาณที่มีระยะเวลา 3 ปี 5 ปี หรือ 10 ปี หรืออาจจะเป็นแผนระยะสั้น เช่น งบประมาณรายเดือน 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี

เงินทุนวิจัยต่างประเทศ หมายถึง จำนวนเงินทุนวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนสำหรับดำเนินโครงการวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกประเทศ